

Saksfremlegg

Tilstandsrapport Grunnskole 2025

Sakens gang:

Utvalgssaknr: Møtedato: Utvalgets navn:

	02.06.2026	Melhus Ungdomsråd
29/26	03.06.2026	Utvalg for helse, oppvekst og kultur
	16.06.2026	Kommunestyret

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Tilstandsrapport for grunnskolen 2025 tas til orientering.

Bakgrunn for saken

I henhold til opplæringsloven § 17-12 kan kommunen som skoleeier legge fram en tilstandsrapport for grunnskolen for politisk behandling. Rapporten skal gi informasjon om læringsmiljø, læringsresultater og gjennomføring, og være et sentralt grunnlag for kommunens systematiske arbeid med kvalitetsutvikling.

Tilstandsrapport for grunnskolen 2025 gir et helhetlig bilde av kvaliteten i opplæringen i Melhusskolen. Rapporten viser utviklingstrekk over tid, synliggjør styrker og utfordringer, og gir et kunnskapsgrunnlag for videre politiske prioriteringer og strategiske beslutninger. Rapporten er forankret i kommuneplanens samfunnsdel, oppvekststrategien og strategien for tverrfaglig samarbeid og forebyggende arbeid. Den må også ses i sammenheng med kommunestyrets vedtak om igangsetting av strukturutredning for barnehage og skole, hvor framtidig organisering og ressursbruk skal vurderes.

Tilstandsrapporten viser at Melhusskolen har et godt og systematisk arbeid med skolemiljø, og at de fleste elever opplever trivsel og støtte i skolehverdagen. Samtidig peker rapporten på betydelige utfordringer knyttet til elevenes læringsutbytte, der resultater over tid ligger under det nivået som kan forventes, særlig i grunnleggende ferdigheter.

Videre synliggjør rapporten utviklingstrekk knyttet til økt fravær, variasjon i resultater mellom skoler, samt utfordringer knyttet til kompetanse, organisering og kapasitet. Disse forholdene påvirker skolens handlingsrom og mulighet til å drive systematisk utviklingsarbeid over tid.

Saksutredning

Tilstandsrapport for grunnskolen 2025 gir en helhetlig vurdering av kvaliteten i Melhusskolen, med utgangspunkt i læringsmiljø, læringsresultater, inkludering og sentrale rammebetingelser.

Melhusskolen kjennetegnes av en organisering med flere relativt små enheter og oppvekstsentre. Denne strukturen gir nærhet til elever og lokalsamfunn, samt gode forutsetninger for sammenheng i oppvekstløpet. Samtidig innebærer organiseringen begrenset fleksibilitet i ressursbruk og økt sårbarhet ved endringer i elevtall og rammebetingelser.

Elevgrunnlaget i kommunen er forventet å være relativt stabilt over tid, men med variasjoner mellom skoler og trinn. Dette gir et krevende styringsbilde, der små endringer i elevtall kan få betydelige konsekvenser for organisering og ressursutnyttelse, særlig i mindre enheter.

Når det gjelder skolemiljø, viser rapporten at de fleste elever opplever trivsel, støtte fra lærere og tilhørighet i skolehverdagen. Dette vurderes som en tydelig styrke ved Melhuskolen. Samtidig viser både data og erfaringer at ikke alle elever opplever et trygt og inkluderende læringsmiljø, og at arbeidet med inkludering fortsatt er en sentral utfordring. Effekten av tiltak varierer, og enkelte saker er komplekse og ressurskrevende.

Læringsresultatene gir et mer utfordrende bilde. Over tid ligger elevenes faglige utbytte under det nivået som kan forventes, særlig i grunnleggende ferdigheter og i sentrale fag som norsk og matematikk. Resultater fra nasjonale prøver viser økt andel elever på laveste mestringsnivå og færre elever på de høyeste nivåene, noe som indikerer behov for styrket innsats i den faglige opplæringen.

Resultater på grunnskolepoeng ligger også under nasjonalt nivå, noe som kan få konsekvenser for elevenes videre skoleløp og gjennomføring i videregående opplæring.

Innen inkludering, tidlig innsats og tilpasset opplæring viser rapporten at skolene arbeider systematisk med å møte elevenes ulike behov. Samtidig øker kompleksiteten i elevgruppen, og en relativt høy andel elever har behov for særskilt tilrettelegging. Dette stiller økte krav til kvaliteten i det ordinære opplæringstilbudet, kompetanse hos ansatte og kapasitet til oppfølging.

Fravær er et område med negativ utvikling. Andelen elever med høyt fravær har økt betydelig de siste årene og ligger over kommunens målsetting. Samtidig er det utfordringer knyttet til datagrunnlag og registreringspraksis, noe som gjør det krevende å tolke utviklingen presist. Det vurderes likevel som nødvendig å styrke arbeidet med nærvær gjennom en mer systematisk og samordnet innsats.

Videre peker rapporten på utfordringer knyttet til rekruttering, særlig i enkelte fag og områder, samt press på ledelseskapasitet i små og komplekse enheter. Dette påvirker både utviklingsarbeidet og den daglige oppfølgingen av kvalitet i opplæringen.

Tilstandsrapporten viser samlet sett at Melhuskolen har sterke sider knyttet til skolemiljø og relasjonsarbeid, men at utviklingen i læringsresultater gir grunnlag for bekymring. Det er derfor igangsatt en tydelig dreining i arbeidet, der styrking av elevenes faglige læring er løftet fram som et hovedfokus, i tett sammenheng med inkludering og læringsmiljø.

Videre utvikling av grunnskolen forutsetter en helhetlig tilnærming, der kvalitet i undervisningen, kompetanse, organisering og rammebetingelser ses i sammenheng. Dette vil være avgjørende for å sikre et likeverdig og bærekraftig opplæringstilbud til alle elever i Melhus kommune.

Konsekvenser for økonomi

Tilstandsrapporten for grunnskolen 2025 viser at sektoren over tid har vært drevet effektivt sammenlignet med tilsvarende kommuner, men at dette også innebærer stramme økonomiske rammer og begrenset handlingsrom for utviklingsarbeid.

De økonomiske rammene påvirker både drift og kvalitet. Begrenset fleksibilitet i ressursbruken gjør det krevende å tilpasse organisering og kapasitet i takt med endringer i elevtall, særlig i en struktur med mange relativt små skoler.

Rapporten peker på flere områder som vil ha økonomiske konsekvenser framover:

- behov for styrket innsats for å bedre elevenes læringsresultater
- behov for økt satsing på kompetanseutvikling og videreutdanning
- utfordringer knyttet til rekruttering og stabilitet i personalet
- økt kompleksitet i elevgruppen og behov for tilrettelegging
- behov for oppgradering og vedlikehold av skolebygg

Som følge av omstillingsarbeidet er lokale midler til videreutdanning redusert, noe som begrenser muligheten for systematisk kompetanseutvikling. Samtidig forutsetter utnyttelse av statlige ordninger at kommunen prioriterer egenfinansiering.

Videre innebærer dagens organisering at potensielle gevinster ved endringer i elevtall i liten grad kan realiseres på kort sikt. Små enheter gir begrenset fleksibilitet i ressursutnyttelsen, noe som kan medføre ineffektiv drift og redusert handlingsrom.

Manglende investeringer i kompetanse og utviklingsarbeid kan over tid føre til økte kostnader, blant annet gjennom behov for mer omfattende tilrettelegging og oppfølging av elever senere i opplæringsløpet. Tilsvarende kan utsatt vedlikehold av skolebygg gi økte framtidige investeringsbehov.

Samtidig kan målrettede investeringer i kvaliteten på det ordinære opplæringstilbudet, særlig innen grunnleggende ferdigheter, tidlig innsats og kompetanseutvikling, bidra til mer effektiv ressursbruk over tid.

Videre økonomiske prioriteringer må derfor ses i sammenheng med behovet for å styrke kvalitet, sikre bærekraftig organisering og gi skolene tilstrekkelig handlingsrom til å møte framtidige krav og utfordringer.

Konsekvenser for folkehelse

Grunnskolen er en av kommunens viktigste arenaer for folkehelsearbeid. Elevenes opplevelse av trivsel, tilhørighet og mestring i skolen har stor betydning for både psykisk helse, sosial utvikling og livsmestring.

Tilstandsrapporten viser at de fleste elever i Melhusskolen opplever trivsel og støtte i skolehverdagen. Dette gir et godt grunnlag for positiv utvikling og er en viktig beskyttelsesfaktor i et folkehelseperspektiv

Samtidig peker rapporten på flere utviklingstrekk med betydning for folkehelsen:

- ikke alle elever opplever tilstrekkelig tilhørighet i skolemiljøet
- økende fravær blant elever
- økt kompleksitet i elevgruppen, inkludert psykososiale utfordringer
- læringsresultater under forventet nivå, særlig i grunnleggende ferdigheter

Opplevelse av utenforskap, manglende mestring og svake faglige resultater kan over tid påvirke elevenes psykiske helse, motivasjon og gjennomføring i videre utdanningsløp. Økt fravær kan være både et symptom på og en forsterkende faktor i slike utfordringer.

Tidlig innsats og kvalitet i det ordinære opplæringstilbudet er sentrale virkemidler i det forebyggende arbeidet. Rapporten viser at skolene arbeider systematisk med dette, men at kapasitet, kompetanse og variasjon i praksis påvirker effekten.

Videre er tverrfaglig samarbeid mellom skole, helse og øvrige tjenester avgjørende for å sikre helhetlig oppfølging av elever med sammensatte behov. Ulik praksis og begrenset kapasitet kan imidlertid gi variasjon i kvaliteten på oppfølgingen.

Skolen spiller også en viktig rolle i å utjevne sosiale forskjeller. Et likeverdig opplæringstilbud av høy kvalitet er en sentral forutsetning for å forebygge utenforskap og bidra til sosial mobilitet.

Samlet sett vurderes utviklingen i Melhusskolen som både positiv og utfordrende i et folkehelseperspektiv. Et godt skolemiljø gir et solid utgangspunkt, men utviklingen i læringsresultater, fravær og inkludering understreker behovet for en styrket og helhetlig innsats for å sikre gode oppvekstvilkår og helse for alle elever.

Konsekvenser for klima og miljø

Grunnskolesektoren har samlet sett begrensede direkte konsekvenser for klima og miljø, men påvirker gjennom drift, bygningsmasse, transport og ressursbruk.

Tilstandsrapporten viser at flere skolebygg i Melhus kommune har høy alder og behov for vedlikehold og oppgradering. Dette gir både utfordringer og muligheter i et klima- og miljøperspektiv. Investeringer i oppgradering eller nybygg kan bidra til mer energieffektive løsninger, redusert energiforbruk og bedre utnyttelse av arealer.

Samtidig vil bygg- og rehabiliteringstiltak innebære økt ressursbruk på kort sikt. Langsiktig planlegging av bygningsmassen blir derfor viktig for å balansere behovet for gode læringsmiljøer med hensynet til bærekraft og klimabelastning.

Dagens skolestruktur, med flere mindre enheter fordelt geografisk i kommunen, gir nærhet til elevene og kan bidra til redusert transportbehov i hverdagen. Samtidig kan en slik organisering gi lavere fleksibilitet i arealutnyttelse og dermed indirekte påvirke ressursbruk og effektivitet.

Driften av skolene innebærer også løpende forbruk av materiell og ressurser. Systematisk arbeid med miljøbevisst praksis, som avfallsreduksjon, gjenbruk og bærekraftige anskaffelser, kan bidra til å redusere miljøpåvirkningen. Skolen har også en viktig pedagogisk rolle i å utvikle elevenes bevissthet om klima, miljø og bærekraft.

Samlet sett vurderes valg knyttet til bygningsmasse, organisering og drift som de viktigste faktorene for klima- og miljøpåvirkning i skolesektoren. Disse må ses i sammenheng med kommunens overordnede mål og strategier for bærekraftig utvikling.

Konsekvenser for arbeidsmiljø

Arbeidsmiljøet i grunnskolen er tett knyttet til bemanning, kompetanse, organisering og rammebetingelser for drift og utviklingsarbeid. Tilstandsrapporten viser at Melhuskolen har mange engasjerte ansatte og et godt grunnlag for å skape trygge og stabile arbeidsmiljø, men at det også er flere forhold som gir økt belastning.

Skolene opererer innenfor stramme økonomiske rammer og med begrenset fleksibilitet i ressursbruken. Dette påvirker muligheten til å tilrettelegge for både drift og utviklingsarbeid, og kan over tid føre til økt arbeidspress på ansatte og ledelse.

Rapporten peker særlig på følgende utfordringer med betydning for arbeidsmiljøet:

- økende kompleksitet i elevgruppen og mer krevende elevsaker
- økt behov for tilrettelegging og oppfølging av enkeltelever
- utvikling i fravær som stiller økte krav til oppfølging
- små fagmiljøer og begrensede muligheter for faglig støtte
- press på ledelseskapasitet
- I tillegg pekes det på økt kompleksitet i saker knyttet til vold og trusler, og at dette stiller økende krav til kompetanse, støttefunksjoner og tydelige rutiner. Slike forhold kan påvirke både trygghet og belastning i arbeidshverdagen dersom de ikke følges opp med tilstrekkelige ressurser og systematikk.
- Redusert handlingsrom for kompetanseutvikling og systematisk utviklingsarbeid kan også påvirke arbeidsmiljøet, ved at ansatte i mindre grad får mulighet til faglig påfyll, refleksjon og støtte i profesjonsfellesskapet. Dette er viktige faktorer for mestring, trivsel og kvalitet i arbeidet.
- Samtidig viser rapporten at profesjonsfellesskapene i skolene er en styrke, og at systematisk arbeid med skolemiljø og relasjoner bidrar positivt også for ansatte. Et godt og inkluderende læringsmiljø for elever er tett koblet til et godt arbeidsmiljø for ansatte.
- Samlet sett vurderes det at videre utvikling av Melhuskolen må ha tydelig oppmerksomhet på arbeidsmiljø som en forutsetning for kvalitet i undervisningen. Tiltak knyttet til kompetanse, organisering, ledelse og støtte til ansatte vil være sentrale for å sikre robuste arbeidsmiljø og stabilitet i personalet over tid.

Kommunedirektørens vurdering og konklusjon

Kommunedirektøren vurderer at Melhussskolen har flere tydelige styrker, særlig knyttet til elevenes trivsel, relasjoner og det systematiske arbeidet med skolemiljø. De fleste elever opplever støtte og tilhørighet i skolehverdagen, noe som gir et godt grunnlag for læring og utvikling.

Samtidig viser tilstandsrapporten at utviklingen i elevenes læringsresultater gir grunnlag for bekymring. Resultatene ligger over tid under det nivået som kan forventes, og særlig innen grunnleggende ferdigheter er det behov for en tydelig styrking av elevenes faglige utbytte.

Kommunedirektøren vil understreke at forbedring av læringsresultater må ses i sammenheng med flere faktorer. Kompetanse hos ansatte, kvalitet i undervisningen, organisering av skolen og rammebetingelser som økonomi og struktur påvirker samlet sett skolens utviklingskraft.

Det pekes samtidig på flere utviklingstrekk som krever oppmerksomhet:

- økende fravær blant elever
- økende kompleksitet i elevgruppen og behov for tilrettelegging
- utfordringer knyttet til kompetanse og tilgang på kvalifisert personale
- begrenset handlingsrom som følge av struktur og økonomiske rammer

Kommunedirektøren vurderer at disse forholdene må ses i sammenheng, og at framtidig utvikling av grunnskolen forutsetter en helhetlig og langsiktig tilnærming.

Det er allerede igangsatt en tydelig dreining i arbeidet med å styrke elevenes faglige læring, der utvikling av grunnleggende ferdigheter og kvalitet i undervisningen er gitt økt prioritet. Denne dreiningen vurderes som nødvendig og riktig, og må videreføres og forsterkes i årene framover.

Kommunedirektøren vil særlig peke på følgende prioriterte utviklingsområder:

- styrking av elevenes faglige læring og læringsresultater
- utvikling av kvaliteten i det ordinære opplæringstilbudet som grunnlag for inkludering
- økt systematikk i arbeidet med nærvær og oppfølging av fravær
- styrking av kompetanseutvikling og profesjonsfellesskap
- sikring av tilstrekkelig ledelseskapasitet og støtte til skolene
- videre vurdering av organisering og struktur i lys av vedtatt strukturutredning

Vedlegg